
UDC 657.1

JEL classification: F02; F10; F36; H22; H72.

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.171>

Оксана ЛЮБА,

аспірантка кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46009, Україна,
e-mail: clever.gut@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5006-2566

МИТНА ВАРТІСТЬ ТОВАРУ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Люба О. Митна вартість товару: проблемні аспекти та шляхи їх вирішення. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 2. С. 171–185. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.171>

Lyba, O. (2022). Mytna vartist tovaru: problemni aspekty ta shliakhy yikh vyrishennia [Custom cost of commodity: problem aspects and ways of their decision]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, 2, 171–185. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.171>

Анотація

Вступ. Однією із основних складових митної справи є митна вартість. Зміни, що відбуваються протягом останніх років, з моменту здобуття нашою державою незалежності, чинять суттєвий вплив на формування інституту митної вартості в Україні. На сьогодні одним з найважливіших чинників, що негативно впливають на економіку України є недосконалість методики визначення митної вартості товарів при їх декларуванні. Митні платежі формують значну дохідну частину бюджету держави, тому достовірність заявленню митної вартості – це надзвичайно важливе питання як для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що декларують товари, так і для органів державної влади, що здійснюють контроль за правильністю її визначення. Часто між названими сторонами виникають конфліктні ситуації, вирішення яких потребує державного регулювання у сфері митної вартості та її відповідності нормам міжнародного права.

Метою дослідження є дослідження проблем, що виникають у процесі вибору методу і числового значення митної вартості та розробка шляхів їх вирішення.

Методи дослідження. У статті застосовано загальнонаукові методи дослідження: синтез, аналіз, а також системний аналіз і метод логічного узагальнення.

Результати. Вступ України до Світової організації торгівлі, а також перші кроки на шляху інтеграції до Європейського Союзу значною мірою потребують удосконалення митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Однією із ключових складових є митна вартість товарів, яка служить базою для

© Оксана Люба, 2022.

нарахування митних платежів та бере участь у формуванні дохідної частини державного бюджету. Митна вартість товару служить предметом для дискусій та маніпуляцій у процесі декларування товарів, що надає можливість зробити підсумок про доцільність пошуку шляхів для реформування інституту митної вартості, а також надати пропозиції щодо усунення зловживань для визначення її методу та числового значення. Результати дослідження свідчать, що для усунення проблемних питань, які виникають у процесі визначення числового значення та методу митної вартості, доцільно: привести у відповідність положення Митного Кодексу України відповідно до норм міжнародного митного законодавства в частині, що стосуються митної вартості товарів; забезпечити безпосередню порядковість застосування методів митної вартості відповідно до норм Митного Кодексу України; зобов'язати сторони процесу декларування товарів до необхідності проведення письмових консультацій щодо обрання методу визначення митної вартості; визначити чіткий перелік додаткових документів, що надаватимуться декларантом або уповноваженою ним особою для підтвердження заявленої митної вартості; зобов'язати митний орган у процесі винесення рішення про коригування митної вартості надавати вичерпний перелік підстав, згідно з якими не може бути застосований кожен попередній метод визначення митної вартості; скоротити терміни для надання додаткових документів для підтвердження заявленої митної вартості; зменшити терміни завершення митного оформлення товару та винесення рішення про коригування заявленої декларантом митної вартості; встановити систему контролю над ціною на сировину в процесі її поміщення в режим переробки на митній території України.

Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку можливих шляхів удосконалення інституту митної вартості завдяки приведенню у відповідність митного законодавства України відповідно до міжнародних митних норм та положень.

Ключові слова: митна вартість товару, рішення про коригування митної вартості, митне оформлення товару, вантажно-митна декларація, декларація митної вартості, методи визначення митної вартості товару.

Формули: 0, рис.: 0, табл.: 2, бібл.: 10.

Oksana LYUBA,

Postgraduate student at the Department of Accounting and Taxation,
West Ukrainian National University,
11 Lvivska street, Ternopil, 46009, Ukraine,
e-mail: clever.gut@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5006-2566.

CUSTOMS COST OF COMMODITY: PROBLEM ASPECTS AND WAYS OF THEIR DECISION

Abstract

Introduction. One of basic constituents of custom business there is a custom cost. Changes that take place during the last years from the moment of receipt by our state of independence, render substantial influence on forming of institute of custom cost in Ukraine. For today, one of major factors that have negative influence on the economy of Ukraine there is imperfection of methodology of determination of custom cost of commodities at their declaration. Custom payments form considerable profitable part of budget of the state, that is why authenticity of statement of custom cost is an extraordinarily important question, both for the subjects of foreign economic activity, that declare commodities, and for public authorities that carry out control after the rightness of her determination. Often between the adopted parties there are conflict situations the decision of that needs government control in the field of a custom cost and her accordance to the norms of international law.

A research aim is research of problems that arise up at the choice of method and numerical value of custom cost and development of ways of their decision.

Research methods. In the article the scientific methods of research are applied: synthesis, analysis, and also analysis of the systems and method of logical generalization.

Results. Prelude of Ukraine of World organization of trade, and also the first steps on the way of integration to European Union, in a considerable measure need the improvement of the custom-tariff adjusting of foreign economic activity. One of key constituents there is a custom cost of commodities, that serves as a base at the extra charge of custom payments and participates in forming of profitable part of the state budget. The custom cost of commodity serves as an object for discussions and manipulations at declaration of commodities, that gives possibility to do a result about expedience of search of ways for reformation of institute of custom cost, and also to give suggestions in relation to the removal of abuses at determination of her method and numerical value. Research results testify that for the removal of problem questions that take place at determination of numerical value and method of custom cost, expediently: to bring to conformity position of Custom Code of Ukraine under right international customs legislation, in part, that touch the custom cost of commodities; to provide a direct order at application of methods of custom cost under right Custom Code of Ukraine; to oblige parties of process of declaration of commodities to the necessity of realization of writing consultations in relation to electing of method of determination of custom cost; to define the clear list of additional documents that will be given by a broker or person authorized by him for confirmation of the declared custom cost; to oblige custom authority, at awarding judgement about adjustment of custom cost, to give the exhaustive list of grounds according to that every previous method of determination of custom cost can not be applied; to reduce the terms for the grant of additional documents for confirmation of the declared custom cost; to decrease the terms of completion of custom registration of commodity and awarding judgement about adjustment of the custom cost declared a broker; to set the checking system above a price on raw material at her apartment in the mode of processing on custom territory of Ukraine.

The prospects of further researches consist in the search of possible ways of improvement of institute of custom cost due to bringing to conformity of customs legislation of Ukraine in accordance with international custom norms and positions.

Keywords: *custom cost of commodity, decision about adjustment of custom cost, custom registration of commodity, freight-custom declaration, declaration of custom cost, methods of determination of custom cost of commodity.*

Formulas: 0; fig.: 0; tabl.: 2; bibl.: 10.

JEL classification: F02; F10; F36; H22; H72.

Постановка проблеми. Перші кроки на шляху інтеграції до Європейського Союзу, а також вступ до Світової Організації Торгівлі вплинули на реформування митного законодавства України. Особливих змін та коригування зазнало митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а саме – його основна складова, інститут митної вартості.

Митна вартість товару була і залишається предметним аспектом численних дискусій, що виникають між представниками державних органів влади та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Перші водночас з метою наповнення державного бюджету намагаються завищувати митну вартість імпортованих товарів, другі – навпаки занижити її, що дасть змогу зменшити митні платежі й отримувати додаткові прибутки. Такий конфлікт інтересів створює чималу кількість проблем у процесі митного оформлення товару, які потребують негайного вирішення шляхом правового регулювання самої процедури визначення митної вартості товару. Відтак, питання визначення митної вартості є одним із найважливіших та найбільш болючих у митному законодавстві України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати досліджень митної вартості відображені в працях таких українських науковців, як: В. В. Поєдинок [1], М. О. Губа [2], Т. С. Тоцька [3], Є. Є Веденєєв [4], В. А. Рекун [5], О. О. Критенко [6], І. О. Биков [7] та ін. Під час дослідження проведено аналіз основних положень нормативно-правових актів України, що пов'язані з митною вартістю товару [8–10].

Проте, незважаючи на велику кількість публікацій у науковій літературі, питання, що стосуються вибору методу та числового значення митної вартості, висвітлено не в повному обсязі і потребує подальшого вивчення та дослідження.

Мета дослідження – проаналізувати процедуру та дослідити проблемні питання у процесі визначенні методу і числового значення митної вартості товарів, сформулювати власні узагальнювальні висновки та судження щодо їхнього удосконалення.

Виклад основного матеріалу. У міжнародній торгівлі митна вартість визначається на основі принципів та правил, що відображені в положенні VII статті Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) 1947 р. У частині 2 цієї статті зазначено, що «оцінка імпортованого товару для митних цілей має ґрунтуватися на дійсній вартості імпортованого товару, на який розраховується мито, або подібного товару і не має ґрунтуватися на вартості товару національного походження чи на довільній або фіктивній вартості». Безпосередньо питання митної вартості імпортованого товару стало одним із основних у процесі здійснення торговельної діяльності між іноземними державами. Україна – суверенна держава, що володіє партнерськими та торгово-економічними відносинами з багатьма країнами (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі України за 2017–2021 роки

Рік	Всього, млн дол. США	Країни СНД	Інші країни світу	Європа	Країни ЄС	Азія	Африка	Америка	Австралія і Океанія
2017	49607,2	11477,9	38129,3	22922,4	20000,4	10679,4	719,0	3615,6	151,4
2018	57187,6	13209,1	43978,5	25370,8	22324,4	13617,3	757,9	4110,6	69,3
2019	60800,2	–	–	38001,9	24242,3	17394,5	819,2	4397,7	116,8
2020	54336,1	–	–	32811,9	23125,5	16390,0	810,3	4239,0	45,8
2021	72843,1	–	–	44327,7	28954,3	22244,6	1213,1	4833,1	178,1

Джерело: Державна служба статистики України [11].

Проблемні питання митної вартості, вибору її методу, числового значення висвітлено у наукових публікаціях провідних вітчизняних науковців.

Так, І. О. Биков стверджує, що «подальший розвиток та вдосконалення процедури визначення митної вартості товару можливі лише за умови гармонізації українського законодавства відповідно до міжнародних норм та правил, також надзвичайно важливим є встановлення єдиного підходу, з боку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, щодо розуміння та вибору методів її визначення» [7].

Т. С. Тоцька, А. В. Аршиннікова вважають, що проблему із застосуванням методів визначення митної вартості можливо вирішити завдяки вдосконаленню митного законодавства з питань митної вартості. На думку авторів, «відомості, що містяться в інформаційних системах органів доходів і зборів щодо митної вартості ідентичних (подібних товарів), що переміщуються через митний кордон України не можуть бути підставою для відмови в митному оформленні товарів за заявленою декларантом або уповноваженою особою митною вартістю, визначеною за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються» [3].

Дослідження сутності та проблемних питань регулювання митної вартості представлені у праці В. В. Поєдинок, у якій надано юридичну оцінку спорам, що виникають між сторонами процесу декларування товарів. На думку науковця, «рішення про коригування митної вартості, які виносять митні органи, є протиправними в тому випадку, якщо вони не містять (обґрунтованих) достатніх сумнівів, щодо правильності застосування декларантом або уповноваженою ним особою методу визначення митної вартості, митний орган в обов'язковому порядку повинен вказати, які саме складові митної вартості є непідтвердженими» [1].

Незважаючи на значний доробок зазначених науковців, питання визначення числового значення та вибору методу митної вартості розкрито не повною мірою та потребують подальшого дослідження й доповнення. Усе вище вказане зумовило актуальність дослідження та подальший розгляд визначених питань.

Нині основними нормативно-правовими документами в Україні, на основі яких здійснюється регулювання та визначення митної вартості товарів, є Митний кодекс України, ратифіковані міжнародні договори (угоди), нормативно-правові акти та закони у сфері митного законодавства тощо.

Ухвалення 13 березня 2012 р. Митного кодексу України (далі МКУ) вирішило низку проблемних питань, що стосувались митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. В ньому наведено вичерпне визначення поняття митної вартості товару, проте не повністю вирішено всі проблеми, пов'язані з цим процесом.

Загальні положення щодо митної вартості, в тому числі повноваження митного органу здійснювати перевірку правильності визначення митної вартості, врегульовані главою 8 МКУ.

Згідно із ст. 49 МКУ, митною вартістю товарів, що переміщуються через митний кордон України, є вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена чи підлягає сплаті за ці товари. Наведене визначення митної вартості у вітчизняному законодавстві повністю збігається із визначенням, що надається у ст. VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі.

Розглядаючи митну вартість, необхідно зазначити, що у вітчизняному митному законодавстві розділяють методи визначення митної вартості товарів, які ввозяться на територію України відповідно до митного режиму імпорту та визначення митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України в митних режимах, відмінних від митного режиму імпорту.

Визначення митної вартості товарів, що ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, здійснюється за шістьма методами, що відображені в табл. 2 [8].

Основним із перелічених вище методів є метод визначення митної вартості за ціною договору (контракту) щодо товарів, що імпортуються (вартість операції). У разі, коли митна вартість не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу застосовується наступний.

Така послідовність надзвичайно важлива, оскільки від неї залежить числове значення митної вартості, а в кінцевому результаті сума митних платежів, що будуть нараховані та сплачені до державного бюджету України. Часто трапляються ситуації, коли митний орган не в змозі обґрунтувати сумніви щодо заявленого декларантом методу митної вартості і виносить рішення, в якому упускає таку послідовність. Тому вважаємо, що беззаперечне дотримання порядку застосування методу митної вартості необхідно більш детально та точно описати в МКУ.

Перед застосуванням кожного наступного методу необхідно провести консультації між декларантом або уповноваженою ним особою та митним органом. Проте, на практиці, сторони не дотримуються цієї вимоги і це призводить до виникнення між ними суперечностей з приводу цього питання. На нашу думку, з метою недопущення таких ситуацій, необхідно зобов'язати обидві сторони, що беруть участь у процесі декларування товарів до проведення письмових консультацій з приводу вибору методу визначення митної вартості. У разі невиконання такого зобов'язання встановити відповідальність для обох сторін у вигляді накладення на них адміністративного стягнення.

**Методи визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну
відповідно до митного режиму імпорту**

№ з/п	Метод визначення митної вартості	Назва методу	Характеристика методу
1.	Основний	за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції)	Оснoву методу становить «ціна угоди». Під «ціною угоди» слід розуміти фактично сплачену вартість товару чи ту, що підлягає сплаті за імпортовані товари на момент перетину ними митного кордону України.
2.	Другорядні	за ціною договору щодо ідентичних товарів	Митна вартість товарів розраховується на основі вартості ідентичних товарів, що продаються на експорт з тієї самої країни і в приблизно однаковий проміжок часу, або є максимально наближена до неї. Під ідентичними товарами слід розуміти товари, однакові за всіма ознаками з товарами, що оцінюються, а саме: фізичні характеристики, якість та репутація на ринку, країна виробництва, виробник.
		за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів	За митну вартість береться прийнята митним органом вартість операції з подібними (аналогічними) товарами, які продано на експорт в Україну і час експорту яких збігається з часом експорту оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього. Подібними (аналогічними) вважаються товари, які хоча й неоднакові за всіма ознаками, але мають схожі характеристики і складаються зі схожих компонентів, завдяки чому вони вважаються комерційно взаємозамінними.
		на основі віднімання вартості	За основу розрахунку митної вартості товару приймається ціна одиниці товару, за якою оцінювані ідентичні чи однорідні товари продаються найбільшою партією на території України у час, максимально наближений до часу ввезення покупцю. Покупець та продавець є не пов'язаними особами.
		на основі додавання вартості (обчислена вартість)	За основу митної вартості береться ціна розрахована шляхом додавання вартості матеріалів та витрат підприємства-виробника на виробництво даного товару, загальних витрат на завантаження, транспортування, розвантаження з країни-експортера до кордону країни-імпортера, а також прибутку, який отримує експортер у випадку імпорту даних товарів.
		резервний	За основу розрахунку беруться раніше визнані митними органами митні вартості.

Джерело: Митний кодекс України [8].

Варто зазначити, що уся інформація, що стосується митної вартості є конфіденційною і не може розголошуватись третім особам без дозволу особи, якої

вона стосується та відповідних органів, що мають доступ до неї. Ще одним важливим моментом, що передбачає митне законодавство України є те, що на вимогу декларанта або уповноваженої ним особи методи на основі віднімання та додавання (обчислена вартість) можуть застосовуватись у будь якій послідовності.

Визначення та оголошення митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України здійснюється декларантом або уповноваженою ним особою самостійно під час декларування таких товарів. Тут декларант зобов'язаний: заявляти митну вартість, визначену ним самостійно, у тому числі за результатами консультацій з митним органом; подавати митному органу достовірні відомості про визначення митної вартості, які повинні базуватись на об'єктивних, документально підтверджених даних, що піддаються обчисленню; нести всі додаткові витрати, пов'язані з коригуванням митної вартості або надання митному органу додаткової інформації (ст. 52 МКУ). Так, відповідно до ч. 1 ст. 54 МКУ контроль за правильністю визначення митної вартості покладається на митні органи під час проведення митного контролю та митного оформлення товару шляхом перевірки числового значення заявленої декларантом або уповноваженою ним особою заявленої митної вартості. За результатами здійснення вище зазначених процедур митний орган або визнає заявлену декларантом митну вартість, або приймає письмове рішення про її коригування відповідно до положень ст. 55 МКУ.

Як уже зазначалось раніше, декларант або уповноважена ним особа заявляє митну вартість під час декларування товару, тобто під час подання вантажно-митної декларації. Водночас із вантажно-митною декларацією подається пакет документів, що підтверджують заявлену декларантом митну вартість товарів, а також обраний метод її визначення. До основних документів, що підтверджують заявлену митну вартість імпортованих товарів, варто віднести:

- зовнішньоекономічний договір (контракт);
- рахунок-проформа або рахунок-фактура;
- бухгалтерські та банківські документи, що стосуються даного товару і які підтверджують його вартість та містять інформацію про зазначений товар;
- транспортні документи;
- за необхідності копія імпортової ліцензії;
- страхові документи.

Аналіз норм МКУ дає підстави вважати, що митні органи мають право здійснювати контроль правильності обчислення декларантом митної вартості, проте ці повноваження здійснюються у спосіб, визначений законом, зокрема витребування додаткових документів для підтвердження заявленої митної вартості може бути лише у разі наявності необґрунтованих сумнівів у достовірності поданих декларантом відомостей. Водночас витребувати необхідно лише ті документи, які надають можливість пересвідчитись у правильності чи помилковості задекларованої митної вартості, а не всі, що передбачені ст. 53 МКУ. Підсумовуючи зазначене вище, вважаємо за необхідне встановити чіткий перелік додаткових документів, які митні органи мають право вимагати при декларуванні товарів. На нашу думку, також необхідно зменшити терміни, що надаються декларанту або уповноваженій ним особі для надання

додаткових документів. Це дасть змогу значно спростити сам процес декларування, а також мінімізувати кількість конфліктних ситуацій, що виникають з цього приводу.

Водночас із вантажно-митною декларацією та документами, що підтверджують заявлену митну вартість та обраний метод її визначення декларант або уповноважена ним особа подає митному органу декларацію митної вартості. Декларація митної вартості не подається у випадку, коли митна вартість товарів, що декларуються, є меншою, ніж 5000 євро.

У разі незгоди із заявленою декларантом митною вартістю та обраним методом її визначення митний орган має право відмовити в митному оформленні товарів за заявленою декларантом митною вартістю та винести письмове рішення про коригування митної вартості.

Митні органи мають виключну компетенцію в питаннях перевірки та контролю правильності визначення митної вартості декларантом. Проте в законі чітко встановлено умови, за яких митний орган має повноваження витребувати додаткові документи та відмовити у митному оформленні. Як свідчить практика, часто митний орган перевищує свої повноваження і тим самим створює незручності при декларуванні товарів. Бувають ситуації, коли митний орган вимагає додаткові документи, посилаючись на спрацьовані ризики в Єдиній автоматизованій інформаційній системі (ЄАІС). У такому разі він обмежує право декларанта у митному оформленні товару за заявленою митною вартістю, оскільки до уваги беруться не подані до митного оформлення документи, а інформація про вартість, яка наявна в ЄАІС і тим самим порушує норми та положення МКУ.

В більшості випадків на практиці дуже часто заявлена митна вартість не застосовується і це слугує приводом для дискусій між представниками органів митної служби та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Дуже часто приводом для дискусій, окрім числового значення митної вартості та визначення обраного методу митної вартості, є порушення строків та процедури надання відмови в митному оформленні товарів за заявленою митною вартістю, а також самого рішення про коригування митної вартості.

Так, згідно із ст. 256 МКУ відмова в митному оформленні – це письмове вмотивоване рішення митного органу про неможливість здійснення митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через невиконання декларантом або уповноваженою ним особою умов, визначених кодексом. Варто відзначити, що таке рішення митний орган має прийняти в межах строку, що відведений ст. 255 МКУ.

На практиці поширені випадки, коли митний орган, надаючи відмову в митному оформленні товару, не зазначає причини відмови та не наводить вичерпні роз'яснення вимог, виконання яких забезпечує можливість митного оформлення товарів, а обмежується лише вказівкою на те, що «У відповідності до ст. 57 МКУ необхідно обрати один із другорядних методів визначення митної вартості з врахуванням наявних у Вас підтверджуючих відомостей», що аж ніяк не можна вважати вичерпним роз'ясненням вимог, виконання яких забезпечує можливість здійснення митного оформлення.

Щодо рішення про коригування митної вартості, то, як ми уже зазначали, його винесенню передують процедура проведення попередніх консультацій декларанта з митним органом. Як свідчить практика, такі консультації повинні проводитись у

письмовій, а в разі електронного декларування – електронній формі. Трапляються випадки, коли дане рішення не оформлене належним чином та містить не повну інформацію щодо обґрунтування причин, через які заявлену декларантом митну вартість не може бути визнано, а також не обґрунтовано числове значення скоригованої митним органом митної вартості. У випадку винесення митним органом невмотивованого письмового рішення про коригування митної вартості, необхідно притягнути до адміністративної відповідальності особу, яка його видала. Також пропонуємо скоротити термін, протягом якого митний орган повинен завершити митне оформлення товару та винести рішення про коригування заявленої декларантом або уповноваженою ним особою митної вартості товару. Все це сприятиме зменшенню кількості зловживань, що виникають зі сторони посадових осіб митного органу.

Такі ситуації створюють додаткові перепони в процесі декларування товарів, а також служать підставою для їх оскарження в судовому порядку суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Багато проблемних питань, пов'язаних з митною вартістю, постає при поміщенні товарів в інші митні режими. Досить наглядним прикладом виступає режим переробки на митній території України.

Згідно із ст. 147 Митного Кодексу України, переробка на митній території України – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умов подальшого реекспорту продуктів переробки [8].

Поміщення товарів у режим переробки на митній території України здійснюється з повним умовним звільненням від оподаткування митними платежами. Це означає, що в процесі декларування товарів у такому митному режимі в гр. 47 митної декларації здійснюється повне умовне нарахування митних платежів, підтвердженням того є те, що в колонці «Спосіб платежу» декларант обирає код способу розрахунку відповідно до класифікатора розрахунків, у нашому випадку 06 «Умовне нарахування платежу». Це відбувається лише в тому випадку, коли продукти переробки будуть поміщені в режим реекспорту (вивезені за межі митної території України). У разі, якщо товари, що поміщені у митний режим переробки на митній території України, будуть переведені у режим імпорту, то здійснюється повне нарахування і сплата всіх митних платежів.

Митний Кодекс надає можливість реалізовувати продукти переробки на митній території України в таких випадках (ст. 155 МКУ):

– якщо умовами переробки іноземних товарів на митній території України передбачено проведення розрахунків частиною продуктів їх переробки, такі продукти підлягають митному оформленню відповідно до митного режиму імпорту з оподаткуванням митними платежами та застосуванням заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, передбачених законом.

– реалізація на митній території України продуктів переробки, власником яких є нерезидент, здійснюється через зареєстроване в Україні його представництво, на яке покладається обов'язок з декларування цих продуктів переробки для вільного обігу;

– продукти переробки також можуть бути реалізовані підприємству, яке їх виготовило;

– реалізація на митній території України продуктів переробки, виготовлених з товарів, власником яких є підприємство-резидент, якому митний орган надав дозвіл на їх переробку, здійснюється після поміщення зазначеним підприємством таких продуктів переробки в митний режим імпорту зі сплатою митних платежів, якими відповідно до законів України оподатковуються товари під час ввезення на митну територію України в режимі імпорту, та із застосуванням до таких продуктів переробки встановлених відповідно до закону заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності [8].

Підписавши зовнішньоекономічний контракт на переробку сировини на митній території України, сторони обумовлюють в ньому безліч моментів, що стосуватимуться їхньої співпраці, а саме: предмет договору, ціну та загальну вартість контракту, терміни і умови поставки сировини, терміни та умови прийому сировини для переробки, терміни та умови передачі готової продукції, терміни та умови оплати послуг, якість продукції, упаковка та маркування готової продукції, права та обов'язки замовника та виконавця робіт, відповідальність сторін, термін дії контракту тощо. Одним із важливих вище перелічених пунктів, що буде впливати на формування ціни на готову продукцію, а також на нарахування і сплату митних платежів, є вартість сировини, яка буде ввозитись для переробки на митну територію України. Саме тут, на нашу думку, існує найбільше порушень, адже виконавець зовнішньоекономічного контракту зацікавлений у тому, щоб сировина ввозилась за низькою ціною, оскільки від цієї ціни надалі буде формуватися митна вартість на готову продукцію. На практиці часто зустрічаються випадки, коли сировина для переробки завозиться на митну територію України за вартістю, яка значно нижча від ринкової. У вітчизняному законодавстві не має жодного законодавчого акту, який би контролював ціну на сировину, яка ввозиться для переробки на митну територію України. Це доволі велика прогалина для формування митної вартості на готову продукцію, адже переробник, занижуючи вартість на сировину, автоматично надалі занижує митну вартість на готову продукцію. Все це призводить до того, що в процесі декларування товарів до державного бюджету митні платежі сплачуються не в повному обсязі і держава не в змозі здійснювати контроль над цим процесом. Державний бюджет України в такій ситуації недотримує значну кількість грошових надходжень від декларування товарів. Ще одним важливим аспектом є те, що порушник, в нашому випадку переробник сировини, не несе жодної відповідальності за свої дії, адже довести, що митна вартість була занижена, практично нереально. Митна вартість на готову продукцію в такому разі ґрунтується на ціні договору (контракту) і в процесі декларування товару використовується основний метод визначення митної вартості. Митний орган не має підстав для застосування інших другорядних методів визначення митної вартості. У зв'язку з цим, потрібно встановити систему контролю за ціною на сировину при поміщенні її в режим переробки на митній території України шляхом прирівнювання вартості ввезеної сировини для переробки до ціни ідентичного товару.

На нашу думку, проблемні питання, що виникають під час визначення числового значення та вибору методу митної вартості можливо вирішити шляхом внесення відповідних змін до митного законодавства України та удосконалення його відповідно

до міжнародних норм та правил у частині, що безпосередньо стосується митної вартості товарів згідно із зазначеними митними режимами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Інтеграція України до ЄС потребує нових механізмів регулювання митної вартості, яка відіграє основну роль у сфері оподаткування. Від правильності визначення митної вартості залежить сума митних платежів, що будуть нараховані та сплачені до державного бюджету України, якість та швидкість процедури митного оформлення, завдяки справедливому визначенню митної вартості створюються однакові конкурентні умови між імпортерами товарів. Хоча останнім часом на законодавчому рівні було ухвалено низку нормативних актів, що суттєво вплинули на формування митної вартості й удосконалили їх відповідно до міжнародних стандартів, проте є багато проблемних питань, що потребують доопрацювання та вирішення як в економічному, так і правовому аспектах.

З огляду на недоліки та прогалини у процесі визначення митної вартості товарів вважаємо за необхідне:

– удосконалити відповідно до норм міжнародного митного законодавства положення МКУ щодо митної вартості товарів згідно із зазначеними митними режимами;

– забезпечити беззаперечне дотримання порядку застосування методів митної вартості товарів згідно з нормами МКУ;

– встановити чіткий перелік додаткових документів, що надаються декларантом або уповноваженою ним особою для підтвердження заявленої митної вартості товарів;

– зобов'язати сторони, що беруть безпосередню участь у процесі декларування товарів, провести письмових консультації щодо обрання методу визначення митної вартості, і у разі недотримання такої вимоги встановити відповідальність шляхом накладення на них адміністративного стягнення;

– встановити систему контролю над ціною на сировину під час поміщення її в режим переробки на митній території України, а саме: надати можливість митним органам прирівнювати вартість сировини ввезеної для переробки до ціни ідентичного імпортного товару, що зазначається в єдиній автоматизованій базі. У разі реалізації готової продукції, що отримана в процесі переробки сировини на митній території України, відповідно до норм ст. 155 МКУ, необхідно митну вартість автоматично під час поміщення її в такий митний режим прирівнювати до митної вартості товарів, що були ввезені в режимі імпорту. Це створить умови, за яких імпортер не матиме можливості знизити вартість ввезеної сировини чи що дасть змогу значно збільшити надходження митних платежів до державного бюджету;

– зобов'язати митний орган під час винесення письмового рішення про коригування митної вартості надавати вичерпний перелік підстав, згідно з яким не може бути застосований кожен попередній метод визначення митної вартості. За невиконання такої вимоги встановити відповідальність для працівника митного органу шляхом накладення на нього адміністративного стягнення;

– зменшити терміни, що надаються декларанту або уповноваженій ним особі, для надання додаткових документів для підтвердження заявленої митної вартості і відповідно скоротити терміни, протягом яких митний орган має завершити митне

оформлення товару та винести письмове рішення про коригування заявленої декларантом митної вартості товару.

Подальші наукові дослідження будуть спрямовані на розкриття проблем обліку та аналізу митної вартості.

Література

1. Поєдинок В. В. Митна вартість в механізмі тарифного регулювання ЗЕД. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2014. Вип. 27 (2). С. 25–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_27%282%29__7
2. Губа М. О. Місце митної безпеки держави серед основних складових її забезпечення. *Бізнес Інформ*. 2014. № 11. С. 19–23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_11_4
3. Тоцька Т. С., Аршиннікова А. В. Недоліки в системі контролю митної вартості в Україні. *Вісник Академії митної служби України*. Серія: Державне управління. 2014. № 1. С. 150–158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2014_1_25
4. Веденєєв Є. Є. Особливості визначення митної вартості товарів в умовах об'єднання податкової та митної служби. *Наукові праці НДФІ*. 2014. Вип. 2. С. 71–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2014_2_9
5. Рекун В. А. Проблемні аспекти визначення митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України. *Митна справа*. 2013. № 5 (1). С. 87–92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ns_2013_5%281%29_16
6. Критенко О. О., Тоцька Т. С. Спрощення процедури прийняття рішення про визначення митної вартості товарів. *Публічне управління та митне адміністрування*. № 4 (31). 2021. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2021/4/12.pdf>
7. Биков І. О. Формування інституту митної вартості в митному законодавстві. *Митна справа*. 2015. № 2. С. 72–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2015_2_13
8. Митний кодекс України від 13 березня 2012 № 4495-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
9. Про затвердження форми декларації митної вартості та Правил її заповнення. Наказ № 599 від 24.05.2012 р. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0984-12#Text>
10. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/UJRN/Npndfi_2014_2_9.gov.ua/laws/show/959-12
11. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References

1. Poiedynok, V. V. (2014). Mytna vartist v mekhanizmi taryfnogo rehuliuвання ZED [Customs value in the mechanism of tariff regulation of foreign economic activity]. *Naukovyi visnyk Uzghorodskoho natsionalnoho universytetu*. Serii: Pravo – *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: Right*. 2014, 27 (2), 25-

29. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_27%282%29__7 [in Ukrainian].
2. Huba, M. O. (2014). Mistse mytnoi bezpeky derzhavy sered osnovnykh skladovykh yii zabezpechennia [The place of customs security of the state among the main components of its provision]. – *Business Inform*, 11, 19-23. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_11_4 [in Ukrainian].
3. Totska, T. S., Arshynnikova, A. V. (2014). Nedoliky v systemi kontroliu mytnoi vartosti v Ukraini [Deficiencies in the system of customs value control in Ukraine]. *Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. ser.: Derzhavne upravlinnia – Bulletin of the Academy of Customs Service of Ukraine. Series: Public Administration*, 1, 150-158. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2014_1_25 [in Ukrainian].
4. Viedenieiev, Ye. Ye. (2014). Osoblyvosti vyznachennia mytnoi vartosti tovariv v umovakh obiednannia podatkovoi ta mytnoi sluzhby [Peculiarities of determining the customs value of goods in terms of combining tax and customs services]. *Naukovi pratsi NDFI – Scientific works of NDFI*, 2, 71-79. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2014_2_9 [in Ukrainian].
5. Rekun, V. A. (2013). Problemni aspekty vyznachennia mytnoi vartosti tovariv, shcho peremishchuiutsia cherez mytnyi kordon Ukrainy [Problematic aspects of determining the customs value of goods moving across the customs border of Ukraine]. *Mytna sprava – Customs business*, 5 (1), 87-92. Retrieved from: nbuv.gov.ua/UJRN/Ns_2013_5%281%29_16 [in Ukrainian].
6. Krytenko, O. O., Totska, T. S. (2021). Sproshchennia protsedury pryiniattia rishennia pro vyznachennia mytnoi vartosti tovariv [Simplification of the decision-making procedure for determining the customs value of goods]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia – Public administration and customs administration*, 4 (31). Retrieved from: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2021/4/12.pdf> [in Ukrainian].
7. Bykov, I. O. (2015). Formuvannia instytutu mytnoi vartosti v mytnomu zakonodavstvi [Formation of the institute of customs value in customs legislation]. *Mytna sprava – Customs business*, 2, 72-82. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2015_2_13 [in Ukrainian].
8. Mytnyi kodeks Ukrainy (2012), vid 13 bereznia 2012 [Customs Code of Ukraine of March 13, 2012 № 4495-VI]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia Formy deklaratsii mytnoi vartosti ta Pravyl yii zapovnennia. Nakaz № 599 vid 24.05.2012 r. [On approval of the Form of customs value declaration and Rules for its completion. Order № 599 dated 24.05.2012]. Ministerstvo finansiv Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0984-12#Text> [in Ukrainian].
10. Pro zovnishnoekonomichnu diialnist (1991). Zakon Ukrainy vid 16 kvitnia 1991 r. № 959–KhII [On foreign economic activity. Law of Ukraine of April 16, 1991 № 959 – XII]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12> [in Ukrainian].

-
11. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].

Статтю отримано 13 квітня 2022 р.

Article received April 13, 2022.